

KURUMSAL BELLEKLERİN GELECEĞİ Dijitalleştirme-Elektronik Arşiv-Elektronik Belge Yönetimi

22-23 Ekim 2015, Gölbaşı-Ankara

Açış Konuşması

Prof. Dr. Fahrettin Özdemirci

BEYAS Koordinatörü
e-BEYAS 2015 Sempozyumu
Düzenleme Kurulu Başkanı

Sayın Bakan, Sayın Rektör, Sayın Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Sayın Rektör Yardımcıları, Sayın Genel Müdür, Sayın Dekanlar, Değerli Meslektaşlarım, Değerli Konuklar ve Katılımcılar, Sevgili Öğrenciler,

Sizleri saygı ile selamlıyorum.

GİRİŞ

Bu yıl ikincisini gerçekleştirdiğimiz “**Kurumsal Belleklerin Geleceği: Dijitalleştirme-Elektronik Arşiv-Elektronik Belge Yönetimi**” temalı e-BEYAS 2015 sempozyumuna hoş geldiniz.

Dünyanın bugün geldiği nokta, **bilgi gibi tanımlanması ve tutulması güç** bir kavram ve olgunun nasıl yönetilebileceğidir.

Bilgi çağının gerekleri ve gerçeklikleri, **arşiv mesleğinin bilinen yöntemlerini ve arşivcinin niteliğini** de değiştirmiştir. Bunun henüz **ülkemizde yeterince anlaşılmadığını** görüyoruz.

Elektronik ortamlarda ürettiğimiz düşüncelerin, fikirlerin, eylemlerin ürünleri olan elektronik ortamda kayıtlı bilgi/belgelerin **yeni çağın gerçekliklerine uygun yönetilmesi** gereklidir.

EBYS'den e-KURUMA

Bilişim teknoloji ve uygulamalarındaki gelişmelere paralel olarak günümüzde kurum ve kuruluşlarda **EBYS kullanımı yaygınlık kazanmaya başlamıştır**.

Günümüzde **üniversitelerinde içinde bulunduğu çok sayıda kurum ve kuruluşta** elektronik belge yönetim sistemlerini kullanılmakta ve iş süreçlerinin gerektirdiği belgeler elektronik ortamda üretilmekte, gönderilmektedir.

Ancak e-Ortamda üretilen belgelerin **e-ortamda arşivlenmesi ise EBY Sistemlerinin en önemli eksikliğini oluşturmaktadır**. Bu eksikliğin en kısa zamanda giderilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde kurumlar bir süre sonra **yönetim etkinliklerinde sıkıntılarla karşılaşacaklardır**.

Ayrıca elektronik belge yönetim sistemlerinin kullanımının yaygınlaşması ile birlikte kurumların belleğini oluşturan **geriye dönük arşiv belgelerinin daha çok ihmal edilmeye başlandığı dikkat çekmektedir**. Kurumsal belleklerin bütünlüğünün sağlanması için

kurumların bir an önce **geriye dönük arşiv belgelerini elektronik ortama taşımaları** önem taşımaktadır.

DİJİTALLEŞTİRME

Kurumlarda e-belge kullanım süresi artıkça yeni personel klasik belgeyi hiç görmeyecek. Kurumun geçmişini barındıran **fiziksel ortamdaki belgeler daha fazla ihmale uğrayacaktır**. Bu açıdan baktığımızda EBYS uygulamalarına geçen kurumların, acilen geriye dönük milli belleğin bir parçasını oluşturan kurumsal belleklerini oluşturan arşiv belge ve materyallerini hızla e-ortama taşımak, ancak arşiv disiplininin öngördüğü yöntem ve tekniklere uygun olarak gerçekleştirmek zorundadır. Aksi takdirde geçmiş belleğimizi kaybetmekle karşı karşıya kalacağız. Böyle bir kayıp yönetim etkinliklerinde ve toplumsal yapılarda **telafisi mümkün olmayan hasarlara yol açacaktır**.

Bu bağlamda kurumlar geriye dönük arşiv belgelerini elektronik ortama taşımak istemekte, ancak en fazla yanlış yapılan konulardan birisi de bu konuda yaşanmaktadır. Bu kapsamda kurum ve kuruluşlar, dijitalleştirme yapan firmaların kendilerine sundukları çerçevede bu çalışmalara girmekte ve gerekli gereksiz her türlü belgeyi dijitalleştirerek kurumda adeta dijital çöplük oluşturmaktadır. Salt dijitalleştirme, geriye dönük belgeler için **çözüm değil, sorunun başlangıcını** oluşturmaktadır. Arşiv belgelerinin dijitalleştirilmesi **zaman alıcı ve uzmanlık gerektiren bir süreçtir**.

“**En gelişmiş bilgisayara, en yeni yazılıma sahip** kurum bilgi çağına ayak uydurmuş kurumdur” görüşü ne kadar yanlış ise “**Tüm belgelerimizi dijitalleştirelim**, sonra hepsini yok edelim” görüşü de bir o kadar yanlıştır.

Dijitalleştirmenin **e-belge işlemi olmadığı, önemli belgeleri tek kopya olmaktan kurtarma** çalışması olduğunu anlamak hala da bir hayli zaman alacak gibi.

Dijitalleştirilen belgeler, **fiziksel ortamın tüm özelliklerini yansıtamazlar**, örnek **filigranlı kağıtlar**, O halde dijitalleştirilen belgelerin fiziksel özellikleri nedeniyle uygun şartlarda saklanması gerekir.

Bu bağlamda **kurumsal belleği oluşturan hassas verilerin, bilgilerin ve belgelerin tespiti, yönetimi, dijitalleştirilerek e-arşiv oluşturulması** kurumların varlıklarını sürdürebilmeleri açısından önem taşımaktadır.

Kurum ve kuruluşlarda dijitalleştirme ve e-arşiv işlemleri, yalnızca donanım ve yazılım sağlanmasından **ibaret olmadığını özellikle vurgulamakta yarar görüyorum**.

Sempozyumun hedeflerinden birisi kurum ve kuruluşların dikkatini bu noktaya çekmektir.

e-KURUM SİSTEMLERİ/e-KURUM PLATFORMLARI

Kurumların bundan sonraki hedefini **geçmişini ile bütünleşen e-kurum sistemleri/e-kurum platformları** olmalıdır.

Kurumlar artık tüm iş süreçlerini elektronik ortamlarda yürütmek ve yönetmek **e-Kurum olmak** istemektedir. Ancak vurgulanması gereken nokta; bunun yalnızca donanım ve yazılımın sağlanmasından ibaret bir uygulama olmadığını bilinmesidir. Bu uygulama yönetimde değişim ve dönüşümü gerektiren bir süreçtir. Üst yönetimin desteğini, projelendirmeyi ve ekip çalışmasını gerektirmektedir.

e-Kurum dönüşümleri, uzman marifetiyle yapılacak inceleme ve analizlere göre geliştirilecek projelerle yapılmalıdır. Zira her kurum ayrı bir yaşayan organizmadır. **Tek tip çözümler ve tedaviler bulunmamaktadır.** Kurumların tüm iş süreçlerini enine-boyuna analiz ederek bir yol haritası çıkarması gerekir.

İdari belgeler, görsel belgeler, personel dosyaları, hasta dosyaları, kişisel veriler, kurumsal veriler vb. birbirleriyle ilişkili sistemleri ve bu sistemlerinin entegrasyonunu zorunlu kılarken kurumsal yapılanmalarda, yönetim uygulamalarında da yeni yaklaşımları beraberinde getirmektedir.

Kişisel verilerin yönetimi ve kullanımı kadar **“kurumsal verilerin yönetimi ve kullanımı”** üzerinde de durulmalıdır.

e-Kurum sistemlerine doğru uygulamaların hız kazandığı günümüzde geçmişten geleceğe kurumsal bellekleri oluşturan birikimler dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda “Neler dijitalleştirilmeli?”, “İzlenecek yöntem ne olmalı?”, “Nasıl yönetilmeli?”, “Teknik altyapı nasıl olmalı?” gibi sorulara hızla cevap bulunmalıdır.

Sempozyumun hedeflerinden birisi kurum ve kuruluşların dikkatini bu noktaya çekmektir.

e-DEVLET ve VERİ PAYLAŞIMI

e-Devlet uygulamalarının temelini e-kurum, e-kurum yapısının temelini ise elektronik bilgi ve belge sistemleri oluşturmaktadır.

e-Devletin omurgasını e-bilgi ve belgeler oluştururken veri ve bilgilerin paylaşımı için **devleti oluşturan kurumların da e-yapılanmayı tamamlamalarını gerektirmektedir.** Kurumların bellekleriyle geleceğe taşınması e-Kurum sistemlerinin denetimli otomasyonunu kaçınılmaz kılmaktadır. Bilginin parçalanıp bölünmesinin, birbirinden habersiz bilgi üretme ve saklamanın kişileri, kurumları, toplumları ve neticede devletleri zafiyete uğratacağı göz ardı edilmemelidir.

e-Belge Yönetimi ile başlayan çalışmalar **e-kurum yönetim platformuna** doğru gitmektedir. **Alanda çalışan firmaların ürünlerini bu yönde hızla geliştirmesi gerekmektedir.**

Kurumsal belleklerin bir bütün olarak geleceğe taşınması için hangi belgelerin kurumsal belleği oluşturduğu belirlenerek elektronik ortama taşınması, arşivlenmesi, güvenli, yetkili ve etkili erişimi sağlayacak sistemlerin kurulması öncelik taşımaktadır.

Sempozyumun ana hedefi kurum ve kuruluşların dikkatini bu noktaya çekmektir.

MİLLİ ARŞİV

Milli Arşivler ülkelerin bağımsızlık simgesidir. Milli Arşivin kaynaklarını ise kurum ve kuruluşların iş süreçlerinde ürettikleri belgeler oluşturur. Her kurum, tarihin bir parçasını yazar. Önemli olan bu tarihi yaşatmak ve geleceğe taşımaktır. Arşivlere sahip çıkmak, geleceğe sahip çıkmaktır.

Milli Arşivi'n bu konularda standartlarını ortaya koyması beklenir. Milli Arşivlerin bilgi kaynaklarını/belleklerini kurumların bellekleri oluşturur.

Bu kapsamda bir konuya da değinmeden geçemeyeceğim. Milli Arşiv Yasasının bir an önce çıkarılması, Milli Arşiv misyonunu bir an önce yerine getirecek politikaların ve çalışmaların ortaya konulmasına ihtiyaç vardır. İşin ehline verilmesi esas olmalıdır.

BEYAS KOORDİNATÖRLÜĞÜ

BEYAS Koordinatörlüğü 2007 yılında kurulmuştur.

Koordinatörlük kuruluş amacı çerçevesinde üniversitenin 3 (üç) temel fonksiyona yönelik çalışmaları yürütmektedir:

(1) *Belge Yönetimi ve Arşiv Çalışmaları*

(2) *e-Belge Yönetimi Çalışmaları*

(3) *e-Arşiv Yönetimi Çalışmaları*

Geliştirdiği projeleri üniversitenin onayı ve desteğiyle uygulamaya koymuştur.

Üniversitemiz belge yönetimi ve arşiv çalışmaları 114 (yüzdörtü) ana birim, 1634 altbirim esas alınarak yürütülmektedir.

Yapılan çalışmalar kapsamında;

- “Yükseköğretim Üst Kuruluşları ve Yükseköğretim Kurumları Saklama Süreli Standart **Dosya Planı**” DAGM ve YÖK ile birlikte geliştirilmiştir.
- **KKTC** Saklama Süreli Standart Dosya Planı hazırlanmıştır.
- **TRT** ye EBYS konusunda eğitim verilmiştir.
- Ankara Üniversitesi **Sürekli Eğitim Merkezi** programları arasında e-Belge Yönetimi ve Arşiv Eğitim Programları bulunmaktadır.
- Ankara Üniversitesi hem akademik birikimi hem de uygulama deneyimi ile diğer kurum ve kuruluşlara da **danışmanlık hizmeti ve eğitimler** vermiş ve vermeye devam etmektedir.
- Düzenlenen **Sempozyumlar** ile konuyla ilgili kurum ve kişileri bir araya getirmektedir.

Bina

Ülkemizde bilgi ve belge yönetimi eğitimini üniversite düzeyinde başlatan ilk üniversite olan Ankara Üniversitesi TS 13212 Arşiv Mekanlarının Düzenlenmesi Standardına uygun bağımsız ve güvenli “**Belge Merkezi ve Arşiv Binası**” da yaptıran **ilk üniversitedir**.

Staj

Bunun yanında Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri için de **bir uygulama laboratuvarı** işlevi üstlenmiştir. Bu kapsamda Hacettepe ve Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri staj yapma imkânı bulmuşlardır. Öğrenciler hayatlarında ilk defa arşiv belgelerine dokunma imkânı yakaladıklarını sevinç içinde belirtmişlerdir. **Kurumlar arşivlerini staj için açsınlar.**

FKM (Felaketten Kurtarma Merkezi)

Ankara Üniversitesi e- Uygulamalarında oluşan bilgi ve belgelerinin sürekliliğini sağlamak için gereksinim duyulan Felaketten Kurtarma Merkezi (FKM) sistemini devreye almıştır. FKM sistemi bir kurumun **teknoloji altyapısının ve kurumsal belleğinin gelecek sigortası** olarak değerlendirilmelidir.

Günümüzde kurumların bilişim sistemleri, kritik görevleri yerine getirmektedir. Bilişim sistemlerini işlemez hale getirecek en önemli sebeplerden birisi ise “**felaketler**”dir.

Bu nedenle kurumlar felaketsizliğe hazırlıklı olmalı ve iş sürekliliğini felaket durumunda dahi devam ettirebilecek **bilişim sistemleri ile ilgili tedbirleri almalıdır.**

e-BEYAS Uygulaması

Üniversitemizin Bilgi Yönetim Sisteminin omurgasını oluşturan e-BEYAS Çalışmaları, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ile BEYAS Koordinatörlüğü'nün ortak çalışması neticesinde **16 Eylül 2013** tarihinde tüm birimleri ile e-BEYAS Uygulamasına geçiş yapmıştır. Geçen 2 yıllık sürede 2.000.000 (iki milyon)'nu aşan belge **e-ortamda e-imzalı olarak** üretilmiştir.

Üniversitemiz e-BEYAS Ekibi, BEYAS Koordinatörlü ile Bilgi İşlem Daire Başkanlığı çalışanlarından oluşan (15 kişi) çekirdek ekip yanında, e-BEYAS birim sorumlularından oluşan 250 kişilik bir ekip ile yürütülmektedir. **Sistemin arka plan yönetimi unutulmamalıdır.**

Ankara Üniversitesi **e-Üniversite olma yolunda** çalışmalarını sürdürmekte kararlıdır.

e-Arşiv Çalışmaları

Cumhuriyetimizle yaşıt olan cumhuriyetin gelişimine bilim, sanat ve kültür faaliyetleri ile katkı sağlayan ve tanıklık eden üniversitemiz bilgi birikiminin, gelecek nesillere aktarılması sağlanacak ve üniversitemiz tarihi birinci el kaynaklarla geleceğe taşımak için çalışmalar başlatmıştır. Bu çalışma ile üniversitenin kurumsal belleği elektronik ortama taşınarak elektronik ortamda “erişilebilir” duruma getirilecek ve **gelecek nesillere** aktarılacaktır.

SEMPOZYUM

Günümüzde hızla gelişen bilgi teknolojileri ile kurumlarda iş ve işlem süreçleri elektronik ortamlarda gerçekleştirilmektedir. Kurumsal değişim ve gelişim açısından bilginin etkili paylaşımı ve bilgiye dayalı katma değer yaratan ürün ve hizmetlerin ortaya çıkarılması, bilgi ve belge yönetiminde yenilikçi yaklaşımlar sayesinde mümkün olabilmektedir.

Bu bağlamda bilgi teknolojilerinin sağladığı olanaklar, ortaya çıkan yenilikçi elektronik belge yönetim sistemleri ve e-kurum platformları yönetim etkinliklerinin daha hızlı, daha verimli ve ekonomik biçimde sunulmasında fırsatlar yaratmaktadır.

Bu bağlamda;

Ankara Üniversitesi ev sahipliğinde Ankara Üniversitesi Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi (BEYAS) Koordinatörlüğü ile Bilgi İşlem Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen; Ankara ve Marmara Üniversiteleri Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri ve TKD işbirliği ile bu yıl “e-BEYAS 2015 Sempozyumu “**Kurumsal Belleklerin Geleceği**” ana teması ile gerçekleştirilmektedir.

Bu sempozyumda;

- e-Belge Yönetimi ve e-Arşiv Sistemleri Standartları
- Sürdürülebilirlik ve Kurumsallaştırma
- Hukuki Süreçlere ve Yönetim Süreçlerine Etkileri
- e-Kurum ve e-Devlet Entegrasyonu
- Dijitalleştirme Süreci
- Teknolojik Altyapı Gereklilikleri
- Uygulama Örnekleri

alanlarında uzman akademisyen ve uygulamacılar tarafından irdelenecek, bilgi birikimi ve deneyimler paylaşılacaktır.

Kayıtlı katılımcı sayısının 600'ün üzerinde olduğu sempozyumda 31 bildiri sunulacaktır.

Sempozyum, kamu kurum ve kuruluşları ile tüm üniversiteler ve özel sektörün katılımıyla gerçekleşecektir. Sempozyuma katılım talebinin fazla olması, kayıtların erken dolmasına neden olmuş ve çok sayıda kurumdan gelen katılım talepleri karşılanamamıştır.

Bildiri ile katılan Üniversiteler (Ankara Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Katip Çelebi Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi)

Bildiri ile katılan diğer kurumlar (Kalkınma Bakanlığı, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Türk Silahlı Kuvvetleri, Milli Eğitim Bakanlığı, TÜBİTAK BİLGEM Kamu Sertifikasyon Merkezi, Türk Standartlar Enstitüsü, TÜRKSAT, Türkiye Kalkınma Bankası, Bornova Belediyesi)

TEŞEKKÜR

Sempozyuma bildiri ve sunumları ile katkı sağlayan;

- Tüm kurumlara ve kişilere,
- Düzenleme Kuruluna ve Bilim Kuruluna,
- Ankara Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığına,
- Ankara ve Marmara Üniversiteleri Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerine,
- Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkezine,
- Ana sponsor **TÜRKSAT** başta olmak üzere **MasDeha Canon**, **Erk Yazılım**, **Yordam**, **Fedo Kâğıtçılık** firmalarına,

sağladıkları katkılar için teşekkür ediyorum.

Açılış ve Sempozyum çalışmalarımızda bize destek veren üniversitemiz;

- Basın Halkla İlişkiler Birimimiz yöneticisi **Ufuk Koyuncu**'ya ve ekibine,
- Basımevi Müdürümüz **Hakan Büyüçaylı** ve ekibine,
- Sağlık, Kültür ve Spor Koordinatörü **Doç. Dr. F.Duygu ÖZEL DEMİRALP** hocamıza ve ekibine,
- Gölbaşı Yerleşke Amiri **Şaban Koç** ve ekibine,

ve üniversitemiz tüm birimlerine teşekkür ediyorum.

- Salonu kullanmamıza izin veren A.Ü. TEKNOKENT yönetimine destek ve katkıları için teşekkür ediyorum.
- BEYAS Koordinatörlüğü ekibine,
- Sempozyumda görev alan Ankara ve Hacettepe Üniversiteleri Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri öğrencilerine,

destek ve katkıları için teşekkür ediyorum.

- Açılış ve Sempozyum etkinliğimiz kayıt altına alan **Öğr. Gör. Bülent Özkam**'a ve **KISAKES** Ekibine teşekkür ediyorum.
- TÜRKSAT İş Geliştirme Direktörü **Ömer Faruk Çöllüoğlu** ve ekibine organizasyon çalışmalarına katkıları için teşekkür ederim.

- TÜRKSAT Genel Müdürü **Prof. Dr. Ensar GÜL**'e destek ve katkıları için teşekkür ederim.
- Çalışmalarımıza her zaman destek veren **tüm rektör yardımcılarımıza ve üniversitemiz yöneticilerine** teşekkür ediyorum.
- Çalışmalarımızın her aşamasında bizimle olan, birlikte çalıştığımız Rektör yardımcısı **Prof. Dr. Ayhan Elmalı** hocamıza çok teşekkür ediyorum.
- BEYAS Koordinatörlüğünün çalışmalarını destekleyen, gelişmesini sağlayan ve e-BEYAS uygulamasını hayata geçiren, binanın açılışını gerçekleştiren ve Sempozyumun yapılmasını sağlayan **Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Erkan İBİŞ** hocamıza içtenlikle teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar, “**KURUMSAL BELLEKLERİN GELECEĞİ: Dijitalleştirme-Elektronik Arşiv-Elektronik Belge Yönetimi Sempozyumu**”nu başarılı bir biçimde gerçekleştirmek ve yeni çözümler üretmek için öğleden sonra ve yarın Sempozyumda birlikte olmak dileğiyle...

Saygılarımla,